No 1852

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden*, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 28 MEI.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 27 Mei.

Bij de herstemming op aanstaanden Dingsdag bevelen [illegible] aan:

Mr. **F. A. VAN BOSSE**,
Mr. **J. HEEMSKERK** Bz, en
J. C. RIJK.

JOANNES VAN HOOYDONK,
door de genade Gods en van den H. Apostolischen Stoel, Bisschop van Breda,

Aan al Zijne onderhoorige geliefde Geloovigen,
Vrede en Zaligheid in den Heer!

Gebenedijd zij God, de Vader van onzen Heere Jezus Christus, de Vader der barmhartigheid, en de God aller vertroosting, die U en Ons, dezer dagen met eene nieuwe geestelijke weldaad begunstigd en verrijkt heeft.

Gij weet, Beminde Geloovigen, dat Zijne Heiligheid, de Paus van Rome, in Zijne hoedanigheid van Hoofd en Opperherder der H. Katholijke Kerk, de godsdienstige aangelegenheden, betrekkelijk het Geestelijk bestuur der Roomsch Katholijken in Nederland, op geregelden voet gebragt heeft.

Tot nog onlangs, maakte Gij, in dit gewest, met uwe medegeloovigen in een gedeelte van Zeeland, een Vikariaat, het Apostoliek Vikariaat van Breda uit; dat is, Gij werdt op een' voet van uitzondering, in het kerkelijke, bestuurd.... Maar om U het genot te doen hebben der vrije uitoefening uwer H. Godsdienst; vrijheid, welke de grondwet, aan alle erkende Gezindten [illegible] Vaderland, geeft en waarborgt; en om dus in het Geestelijke, bestuurd te worden, volgens de gewone regels en wetten der H. Kerk, welker getrouwe kinderen gij het geluk hebt te wezen; heeft Z. H. de Paus, Onze Geestelijke Vader, met liefde gehoor gevende aan de zoo algemeen geuite wenschen en aanhoudende verzoeken der Roomsch Katholieken in Nederland; onder anderen, Ons Apostoliek Vikariaat tot Bisdom van Breda verheven; en mij, van het Bisdom van Dardanie *i. p. i.* ontslagen zijnde, bij Apostolische Brieven van den 4 Maart 1853, tot eersten Bisschop der nieuwe Diocees van Breda benoemd; terwijl ik, in deze hoedanigheid het bezit en bestuur van dit Bisdom, den 25 April j. l., volgens de vereischten van het Kanonieke regt, wettiglijk aanvaard heb.

Groot is mij voorzeker de vertroosting, in mijn' vergevorderden ouderdom, dit Ons Kerkelijk Distrikt, na zoo veel onzekerheden en wisselingen, op den vasten voet van Bisdom te zien gevestigd: het is waar, mijn last en mijne verantwoording bij God is daardoor verzwaard; doch dit beurt mij weer op, en dit is ook in uw belang, beminde Broeders, dat het Z. H. den Paus mede heeft behaagd, dat de Hoogwaarde heer Joannes van Genk, Bisschop van Adras *i. p. i.* die mijn beminde Coadjutor was, in het bestuur van het vorige Vikariaat, ook nu mijn getrouwe [illegible] beheer des Bisdoms, met regt van [illegible] in welke nieuwe betrekking ook Zijne Hoogwaardigheid, door Apostolische Brieven van den 4 Maart 1853, reeds is bevestigd.

Verheugen Wij Ons dus, B. G. maar Onze vreugde zij in den Heer; zij zij enkel eene Geestelijke en Godsdienstige blijdschap; omdat de oprigting der Bisdommen in Nederland, voor Ons, Roomsch Katholieken, geene [illegible] geene wereldlijke, maar eene Geestelijke, eene zuiver Godsdienstige weldaad is.

Dan uwe vreugde moet gij ook, door eene levendige dankbaarheid aan God, doen vergezeld gaan: eene dankbaarheid, waardoor gij U nieuwe zegeningen waardig maakt: eene dankbaarheid, waardoor gij beantwoordt aan de inzigten van Zaligheid, welke de Goddelijke barmhartigheid over U steeds heeft: eene dankbaarheid vooral, waardoor gij de verkregene weldaad strekken doet, om U meer en meer aan te vuren, tot vooruitgang op den weg der deugd en van een regt Godvreezend leven. Beoefent, betracht dus de voorschriften van uw H. Geloof: weest getrouw en naauwgezet in het volbrengen van al uwe Godsdienstige en burgerlijke pligten: bemint elken mensch, wie hij ook zij, gelijk U zelven, om God; dat is, doet hem nooit eenig leed, hetgeen gij zelven niet gaarne lijden zoudt; maar zoekt hem steeds het goede te bewijzen, wat gij aan U zelven toewenscht. Laat dat grondbeginsel onzer Godsdienst U steeds heilig zijn, en, altijd en overal, uwe gedachten, uwe begeerten, uwe woorden, uwe handelingen regelen; en gij zult, bij gevolg, in vrede met God, in vrede met U zelven, en ook met de Naasten, voor zoo veel dit van U afhangt, in vrede leven.

Naast God, B. G., zijt gij ook, aan zijnen Geestelijken Stedehouder op aarde Z. H. den Paus, onsterfelijken dank verschuldigd. Hij, het middenpunt der Katholieke eenheid, hij, op wiens schouderen de opperzorg der, over den geheelen aardbol verspreide, Kerk drukt; hij heeft, met eene bijzondere oplettendheid en liefde, de Geestelijke belangen van Neêrlands Roomsch-Katholieken behartigd. Dat dan ook steeds eene heilige wederliefde U, jegens dien Geestelijken Algemeenen Vader, beziele; hangt hem, in kerkelijke zaken, onafscheidelijk aan, gelijk gij, in het burgerlijke, aan den Koning uwen Heer verknocht zijt: bidt vurig voor Zijne Heiligheid den Paus, dat God hem nog lang, in vollen welstand, voor het heil zijner Kerk, beware. Troost hem, in zijne dagelijksche bekommeringen, door uwen ijver en door uwe standvastigheid in de belijdenis des geloofs; troost hem, door uwe gehoorzaamheid ook aan de geboden der H. Kerk uwe Moeder. En weest wel verzekerd, B. G., dat ook mij niets aangenamers, niets meer bemoedigends wedervaren kan, dan dat ik U aldus in geloof en liefde, voor God en menschen, zie leven. Door zulken wandel toch [illegible] Aarde [illegible], dat ik altijd met regt, op uwe Godsdienstigheid mijn roem droeg: en dat de lof, welken ik U gaf, en welke ook te Rome weerklank vond, nooit onverdiend was. Zijne Heiligheid was overtuigd, dat Hij aan geene onwaardigen eene hooge gunst en onvergetelijke weldaad bewees, toen Hij Ons Kerkelijk Distrikt tot een Bisdom wilde verheffen.

God doe dan ook nu, hetgeen tot stand kwam, gedijen, ter eere van Zijnen Heiligen Naam en ter zaligheid der Zielen. Hij zegene ook de Geestelijke Hierarchie en de kinderen zijner heilige Kerk in Nederland. Hij zegene in Zijne barmhartigheid het Bisdom van Breda, deszelfs Bisschop met zijnen Coadjutor, de Geestelijken, en de aan hunne zorg toevertrouwde Geloovigen; opdat allen, door heilige liefde bezield, in geloof volkomen ééns zijn. Ja, Beminden, weest gij aldus onderling ééns, en tevens ééns met uwe zielenherders, die weder ééns zijn met Ons, en Wij vervolgens ééns met het Hoofd der H. Kerk, den Paus van Rome, die ééns is met Christus Jesus onzen Heer en God, wiens zienlijke plaatsbekleeder Hij in het bestuur der Kerk op aarde is, en zoo daalt, langs deze schakels der eenheid uwe Heilige Godsdienst van uit den Hemel af; en zoo [illegible] getrouw volhardt [illegible] Gods. [illegible]

Wij willen dat deze [illegible] Brief aan de Geloovigen van ons Bisdom, op den eerstkomenden Zondag, na ontvangst dezes, in alle kerken, bij elke Mis, van den predikstoel, zal worden afgekondigd; en dat, ter geheele viering van de Godsdienstige gebeurtenis onzer Kerkelijke regeling in Nederland, na de Hoogmis, het plegtige *Te Deum* zal gezongen worden, met het gebed voor Zijne Heiligheid: *Deus omnium fidelium Pastor*, *etc.* waarbij de gebeden: *Domine salvum fac Regem nostrum*, *etc.* zullen worden gevoegd, ter afsmeeking van Gods besten zegen, over Zijne Majesteit onzen geëerbiedigden Koning, met Hoogstdeszelfs Regering; over het Vorstelijke Huis en het geliefde Vaderland.»

Gegeven te Hoeven, *den* 5 *Mei* 1853.

(L.†S.) Bisschop van Breda,
† JOANNES,

Op bevel van Zijne Doorl. Hoogw. voornoemd
F. C. H. INGEN-HOUSZ, *Secretaris.*

Neen, als er sprake is van terugkeer tot het verledene, dan zijn het niet wij, Katholieken, die dat begeeren willen; het zijn integendeel diegenen onder de Protestanten, die zich op den 80jarigen strijd tegen de Spanjaarden beroepen als op een argument tegen onze kerkregeling. De bisschoppelijke hierarchie, die thans is ingevoerd en werkt, is zoo weinig een terugkeer tot het verledene, dat daarbij zelfs geene herinnering aan het verledene heeft voorgezeten, dan die der heilige mannen, die in Nederland de heidenen tot Christenen hebben gevormd.

Desniettegenstaande voert ons de heer van Lijnden het verwijt toe, dat wij trachten het tijdperk van den 80jarigen strijd »*uit de geschiedenis te doen verdwijnen.*" Het verwijt is eenvoudig ongerijmd. Wie in de wereld is bij magte om te bewerken, dat hetgene geschied is niet geschied zij? Is het zelfs aan de almagtige Voorzienigheid mogelijk, het gebeurde uit de rij der feiten te schrappen? En men komt dan ons, Katholieken, verwijten, dat wij ondernemen te doen wat onmogelijk is! En om aan zulk een verwijt de kroon op te zetten, heeft men getracht daardoor de protestantsche volksmenigte te verontrusten! Men had ons even goed ten laste kunnen leggen, dat wij het licht der zon willen rooven, en dat de Protestanten alzoo, door de schuld der Katholieken, op het punt staan van voor altijd van het daglicht te worden verstoken. Waarlijk, men heeft verbazend misbruik gemaakt van oratorische figuren in deze aangelegenheid.

Of moeten wij in het verwijt, dat wij de geschiedenis te niet willen maken, de beschuldiging zoeken, dat wij wel niet het verledene willen uitwisschen, maar er naar trachten om dat verledene op de feiten der toekomst ongeldend te maken? En is het daarom, dat zelfs de heer van Doorn zoo bezwaarlijk opzag bij zijne eerste interpellatie tegen het woord »*herstelling*" der bisschoppelijke hierarchie?

Waarop komt dat verwijt neer? Op hetgeen wij reeds vroeger besproken hebben en hier herhalen: wij, Protestanten, wij hebben in den 80jarigen strijd de bisschoppelijke hierarchie afgebroken; daarom mogen de Katholieken haar niet terug krijgen. Ziedaar het argument, dat wij alreeds in ons Nommer van 23 Mei wederlegd hebben. Wij hebben toen gezegd, dat de 80 jarige strijd gestreden is niet door Protestanten alleen, maar door Protestanten en Katholieken. De strijd is niet anders tegen de kerkregeling gevoerd dan bij toeval. Hij was eigenlijk tegen Spanje, en tegen Filips II. En dewijl de Bisschoppen trouw hadden gezworen aan den monarch, zoo was het onvermijdelijk, dat, toen zij hem getrouw bleven, gelijk eed en pligt zulks vorderden, zij te gelijk met den bestreden en verjaagden graaf moesten [illegible]. Dat de Protestanten ook om [illegible] Bisschoppen verjoegen, [illegible] hand leenden om [illegible] der [illegible] zake. Het [illegible] alles wapen [illegible] partijschap er niet voor terugdeinst, om in strijd met zijn beginsel te handelen, als dat voordeelig wordt geacht. Dit zien wij immers in onze dagen ook gebeuren?

Maar nu de strijd tegen Spanje reeds meer dan twee eeuwen voorbij is; nu wij in plaats van aan Spanje's Koning, die toen onze graaf was, trouw schuldig zijn en trouw geven met hart en ziel aan het huis van Oranje, in den persoon van *onzen* Koning Willem III; nu de beroering der reformatie door de Bataafsche republiek heeft geleid naar eene konstitutioneele monarchie, die aller godsdienstige vrijheid en regten huldigt en beschermt; nu zien wij niet, op welken grond men thans zich op het goed en bloed der vaderen, — die niet alleen protestantsch, maar die ook voor een aanzienlijk gedeelte katholiek waren, — komt beroepen, om ons te zeggen: gij moogt geen Bisschoppen in Nederland *herstellen*.

Dat woord »herstel" en »herstelling" schijnt de prikkelbare gevoeligheid van sommigen te hebben gehinderd. Men schijnt voor dat woord terug te beven [illegible]

daarmee te worden in het leven geroepen. Filips II met den hertog van Alba, met de spaansche inquisitie en met de moordschavotten, onder het toezigt van Bisschoppen opgerigt, die men voor de glazen van sommige winkels heeft vertoond. Wat kan men daarop antwoorden? Niemand is verpligt eenig antwoord te geven op al de ijsselijkheden, die men ten laste van de thans ingevoerde bisschoppelijke hierarchie heeft verdicht. Wij moeten trouwens erkennen, dat deze gruwelen niet dan door anonieme schrijvers zijn voorgespiegeld. Maar van den anderen kant is evenwel te zeer gedrukt op het woord »*herstel*" der bisschoppelijke hierarchie, dan dat daaruit niet iets ondragelijks voor de Protestanten schijnt te moeten worden verwacht.

Wat is dan toch dat vervaarlijk woord »*herstel?*" Wil dat zeggen, dat de Paus in Nederland Bisschoppen heeft hersteld, gelijk zij waren vóór de reformatie, mannen, die buiten hunne geestelijke magt, door den toenmaligen staat ook waren bekleed met wereldsche magt? Men heeft wel getracht in dezelfde anonieme brochures, waarvan wij zoo even spraken, het zoo te doen voorkomen; maar daarover verontrusten zich noch de heer van Doorn, noch de heer van Lijnden, noch hunne parlementaire medestanders. Wat dan? Wil men te kennen geven dat Rome slechts er naar streeft om het met der tijd daar heen te rigten; dat na verloop van jaren en eeuwen de Bisschoppen treden buiten de Kerk, om te worden staatsbewindvoerders, souvereine vorsten en wat dies meer zij? Waarop steunt die beschuldiging? Waaruit blijkt zij? Moet dat alles volgen uit het woord »*herstel*" alleen, en dat onder een Paus, die in menig protestantsch schrift wordt gehoond, omdat Hij zijne door alle mogendheden erkende souvereiniteit over de Pauselijke Staten op de trawanten van Mazzini, die haar overweldigd hadden, slechts met behulp van Fransche en Oostenrijksche troepen heeft kunnen herwinnen?

Of is er in het woord »*herstel*" eene beleediging tegen het Protestantismus? Waarom zou dat woord beleedigend zijn? De bisschoppelijke hierarchie is in den storm van verslogene tijden ondergegaan. Nu wordt zij weder ingevoerd, dat is, hersteld. Is dat eene beleediging? Veeleer zouden wij het eene beleediging achten, dat zulks eerst in de negentiende eeuw geschiedt. Het had reeds moeten plaats hebben in de 18e en zelfs in de 17de eeuw. Want zoo dat toen niet is kunnen geschieden, is dat dan niet daaraan toe te schrijven, dat men toenmaals het woord vrijheid van godsdienst slechts in den mond had, om daarmede godsdienstige verdrukking te verstaan?

Of meent men dat door het woord »*herstel*" wordt te kennen gegeven, dat de gansche bisschoppelijke hierarchie, gelijk die onder Filips II tot stand kwam, weder is of zal worden heringevoerd, zoo het geoorloofd is dat woord te bezigen? Genomen, dat het zoo ware; dan zou daaruit immers niets volgen, indien die herinvoering geen aanspraak maakt op verkregene regten van partikulieren of andersgezinden. Waar nu is in de bisschoppelijke kerkregeling de *tendenz* zigtbaar, van terug te komen op regten van partikulieren of kerkgenootschappen? Men noeme ons een woord, waaruit wij zeggen niet die aanspraak zou blijken; wij willen verder gaan, en vragen naar een woord, dat zelfs maar aanleiding zou kunnen geven tot het *vermoeden*. Men zal ons het antwoord schuldig blijven.

Daarenboven is het nog niet eens waar, dat er »herstel" is van de vernietigde bisdommen, onder Filips tot stand gebragt. Er is niets meer en niets minder dan eene eenvoudige herstelling van de bisschoppelijke hierarchie in het algemeen. Omdat er vroeger eene hierarchie geweest is, daarom is de hierarchie, thans ingevoerd, eene herstelling, ofschoon blijkbaar niet eene herstelling van hetgeen toen was in zijne bijzonderheden.

Maar het aartsbisdom van Utrecht en het bisdom van Haarlem zijn toch hersteld! Ja, dat zijn zij. Maar wij hebben immers aangetoond, dat zulks kan en moet worden verklaard door redenen, waaraan het Protestantismus en zelfs de bisschoppelijke kerkregeling van Filips II geheel vreemd zijn.

Wij begrijpen niet welke hersenschimmige vrees men zich van dat woord »*herstel*" gemaakt heeft. Dat onschuldig woord heeft aanleiding gegeven tot de ijsselijkste voorstellingen, die de levendigste verbeelding, als zij het spoor bijster is en teugelloos voorthols, maken kan. Dat is immers niet billijk, noch redelijk. Wanneer toch zal men het bij onzent, zoodra er quæstie is van katholieke aangelegenheden, de zaken leeren nemen gelijk zij zijn in hare eenvoudige en natuurlijke beteekenis, zonder zijne toevlugt te nemen tot de schrikbeelden van eene verbijsterde verbeelding?

Dat de Nederlandsche en de in Nederland geäkkrediteerde berigtgevers van het *Journal des Débats*, aan den heer Armand Bertin hebben durven schrijven, dat in Nederland de godsdienstige vrijheid en de gelijkheid van alle staatsburgers voor de wet eerst dagteekent van het revolutie-jaar 1848, getuigt van eene onbeschaamdheid, die zich voor niets ontziet of van eene onverschoonbare onkunde. En dat de heer Bertin, goedgeloovig, zich door zijne korrespondenten zulk eene grove onwaarheid kon laten diets maken, bewijst, dat hij geen den minsten kijk heeft op den staat van zaken in ons land; dat hij zich niet de minste moeite heeft willen laten welgevallen om onzen toestand te leeren kennen, en dat derhalve zijn gansche geschrijf, dat desniettemin met voorbeeldelooze goede trouw door de organen der koalitie Groen-Vreede-van Dam geëxploiteerd wordt, geen het minste krediet verdient.

In verband met de stelling, dat in Nederland de godsdienstige vrijheid eerst dagteekent van 1848, is ook de volgende stelling van het *Journal des Débats* niet onbelangrijk, »dat het de Protestanten zijn, die de vrije instellingen van Holland in het leven hebben geroepen." Behoort een formeel *démenti* het antwoord te zijn op de eerste stelling; de tweede is voor gegronde tegenspraak vatbaar.

Wanneer het *Journal des Débats* gewaagt van de vrije instellingen van Holland, dan bedoelt het daarmeê de godsdienstige vrijheid en gelijkheid. In hoeverre Holland die aan de Protestanten, als zoodanig, te danken heeft, is wereldkundig.

De beeldstormers gaven het sein ter handhaving van die godsdienstige vrijheid en gelijkheid, welke zij nader dachten te verzekeren door de verwezenlijking van het door hen gevormde, doch mislukte, plan, om ter zelfde tijde alle priesters en monniken te vermoorden. Hun bedrijf behoorde echter tot een buiten-wettelijk tijdperk onzer historie. — tot het tijdperk onzer historie, dat door de orthodoxen gelijk gesteld wordt met den tijd van den doortogt van Israël door de woestijn naar het beloofde land.

Willem de Zwijger was het, die eigenlijk, welligt echter slechts door de omstandigheden gedwongen, de godsdienstige vrijheid en gelijkheid grondvestte, bij zijn plakaat van December 1581, waarbij alle paapsche oefeningen verboden werden. Die na hem kwamen, en, met dezen, hunne hoogmogenden de Staten vervolgden het door hem begonnen werk ter vestiging der godsdienstige vrijheid en gelijkheid, bij plakaat op plakaat, het eene nog tyrannieker en tergender dan het andere, de verzameling van welke plakaten eene waardige plaats naast de Engelsche en Zweedsche wetgeving van die dagen verdient in te nemen. Zij zett'en zijn werk voort bij vervolging op vervolging, tegen alle dissenters gedekreteerd, tegen de Remonstranten, tegen de volgelingen van Menno Simons, tegen de Lutherschen, tegen de Joden, totdat zij zich uitsluitend heer en meester konden achten van het terrein, en de kracht van de Katholieken en van alle dissenters voor altijd gebroken waanden.

Zóó werd in Nederland huis gehouden door eene zekere faktie van de Protestanten van den echten stempel, die de beter gezinde meerderheid overheerschte, ter vestiging van de godsdienstige vrijheid en gelijkheid. Heeft het *Journal des Débats* dan niet grootelijks gelijk, wanneer het flinkweg verzekerd, dat zij door de Protestanten in het leven zijn geroepen?

Doch waren het dan de Protestanten niet, die bijgedragen hebben tot eene algeheele wijziging van dien staat van zaken en tot de vestiging van dien toestand, waarin wij ons thans bevinden? Niets is ons aangenamer dan volmondig te erkennen, dat vele Protestanten daartoe in ruime mate medegewerkt hebben, zulke Protestanten, namelijk, welker nakomelingen in onze dagen zich krachtig laten gelden tegen de Nederland andermaal bedreigende opheffing van de godsdienstige vrijheid en tegen de oplegging van een juk, dat eerst de Katholieken, en vervolgens de dissenters, de Remonstranten, de Mennisten, en de Lutherschen met de Joden zou moeten verpletteren.

Zoodanige Protestanten waren er velen tegen het einde der vorige eeuw. Dat de Katholieken en de Joden gemeene zaak met hen maakten, volgde uit den aard der dingen. Alleen door hunne gemeenschappelijke pogingen kon, menschelijkerwijze gesproken, de zegepraal der vrijheid en der gelijkheid verkregen worden, gelijk in onze dagen beider handhaving slechts door hunne gemeenschappelijke krachtsinspanning kan verzekerd worden. Door vereenigde pogingen slaagden zij er echter in, de tyrannij ten val te brengen, en daarmede trad een nieuw tijdperk in voor de geschiedenis van Nederland. 1798 was de eerste dagteekening van dat tijdperk van bevrijding van het juk der overheersching. Eerst de Konstitutie, in dat jaar uitgevaardigd, verzekerde volkomene vrijheid en gelijkheid aan de belijders van alle godsdienstige gezindheden. De Grondwet van 1814 dorst het te dien aanzien bepaalde niet te niet doen; nog veel minder die van 1815, en evenmin die van 1840. Die van 1848 schonk slechts eenige meer explicite bepalingen, waardoor de regten der vrijheid en der gelijkheid, tegen alle verkeerde uitleggingen, te beter, naar men meende, verzekerd zouden worden. De katholieke kerkregeling in Nederland kwam dan ook niet eerst na 1848 ter sprake. Reeds in 1800 werd daarover gehandeld. Koning Lodewijk zou ons haar geschonken hebben, wanneer hij langer aan de regering ware gebleven. Het konkordaat van 1827 en de overeenkomst van 1840 tusschen den H. Stoel en het hof van den Haag waren de uitvloeisels van grondwettelijke voorschriften. Zóó waar is, wat het *Journal des Débats*, zijne berigtgevers blindelings naschrijvende, zegt, dat in Nederland de godsdienstige vrijheid en gelijkheid eerst van 1848 dagteekenen!

De bemoeijingen der predikanten, diakenen en ouderlingen met het verkiezingswerk, zijn niet van voorbijgaanden aard geweest. In den goeden ouden tijd, rustte een goed gedeelte der staatszorg op de schouderen dier kerkelijke personen, en moest zelfs een prins Maurits, — een godvreezend man, die echter niet eens wist of de prædestinatie bont of blaauw was, — naar hunne pijpen dansen. In het, naar den typus van 1618 te rekonstrueeren, Nederland, moet den predikanten weer op nieuw het grootste aandeel in de zaken der regering en in het staatsbeleid afgestaan worden. Men leze slechts wat, schoon nog eenigzins schuchter, dienaangaande gezegd wordt door een predikant in de PROVINCIALE *Groninger Courant*, een van de organen der kerkelijke partij:

»Het verdient te worden opgemerkt, dat in den tegenwoordigen staat van zaken de verkiezingen te naauw zamenhangen met de belangen van het Protestantisme, dan dat de predikanten daaromtrent onverschillig kunnen zijn.... Is niet elk predikant verpligt te waken, dat het gevallen ministerie niet weder eene meerderheid in de Kamer bekome? Indien hij dit niet doet, schiet hij in zijn pligt te kort, en heeft het voor God en zijn geweten te verantwoorden. Mag hij dit nu in onzen tijd niet doen, niet doen, vereenigd met gelijkgezinde broeders; *mag hij eene zamenkomst met hen, aan de belangen van kerk en gemeente gewijd, daartoe ook niet bezigen?*"

De laatste vraag beteekent, of konstistorie-kamers en vergaderplaatsen voor kerkeraden niet herschapen mogen worden in politieke klubsen? Waarom niet? Het komt er voor de heeren predikanten toch veel meer op aan den baas te spelen in het land, en de Dominokratie op nieuw in dit luilekkerland ten zetel te verheffen, dan te waken voor de hoogere belangen der gemeente. De hoogere belangen der gemeente; bah, welk ijverig protestantsch mensch kan zich daar nog aan laten gelegen zijn! Men heeft wel voor wat anders te zorgen, dáárvoor namelijk, dat het gevallen ministerie niet op nieuw eene meerderheid in de Kamer krijge.

Men schrijft uit Rotterdam, dd. 21 Mei, aan de *Emancipation Belge*:

»Zoo lang de definitieve uitslag der verkiezingen nog niet bekend was, heb ik u niet willen schrijven. Heden kan ik u naauwkeurige berigten daaromtrent mededeelen. De reaktionairen zullen tegen de konstitutionneelen overstaan als 2 tegen 1. De koalitie heeft dus op de gansche linie gezegevierd. De meeste waarlijk liberale mannen zijn uitgesloten en vervangen door lieden, wier naam naauwelijks bekend is bij het volk, of die niet dan zeer ongunstig bekend zijn; in de overgroote meerderheid van die kiesdistrikten, waar de bevolking meerendeels protestantsch is, zijn alleen de reaktionnaire kandidaten doorgegaan. De heer Groen is op 2 plaatsen gekozen; de heer Thorbecke is alleen door katholieke kiezers benoemd. De heeren Gevers van Endegeest, van Lijnden, van der Brugghen, Mackay, Taets van Amerongen, van Reede van Outshoorn, van Foreest zijn met groote meerderheid verkozen; de heeren van Bosse, van Zuylen van Nyevelt, Dullert, van der Linden, de Fremery, Poortman, zijn erg doorgevallen. Slechts de Katholieken en een zeer klein getal protestantsche kiezers zijn hun trouw gebleven; de Protestanten over het algemeen hebben hun smadelijk den rug toegekeerd, om alleenlijk te stemmen voor zulke lieden, welke de anti-papistische en zoogenaamde orangistische koalitie hun had aanbevolen.

»Om de waarheid te zeggen, heeft zulks mij geenszins verbaasd. Slechts een mirakel had de met blindheid geslagene oogen der protestantsche massa kunnen openen en een voor de konstitutionneele zaak gunstig resultaat kunnen opleveren. Dat de schande er van terugvalle op hen, die maar al te zeer verdiend hebben aan de verontwaardiging van alle weldenkenden te worden overgeleverd; maar het schouwspel, dat eene heillooze koalitie in de laatste weken in Nederland heeft opgeleverd, is boven alle denkbeeld ergerlijk geweest.

»Ik zwijg van de bisschoppelijke quæstie, die eene bij uitstek en uitsluitend godsdienstige quæstie was, welke de *drijvers* tot eene politieke quæstie hebben gemaakt, ten einde Thorbecke omver te werpen, dien zij zonder dat niet aan het wankelen hadden kunnen brengen.

»Maar wat deden zij tijdens de verkiezingen? Hebben zij haar het wezenlijk karakter gelaten, dat niet anders dan een politiek kan zijn? Het lijkt er niet naar. Nergens was sprake van de politieke strekking, noch van de politieke kleur, welke de koalitie aan de protestantsche kiezers aanbeval; er werd slechts gewezen op hunnen ijver voor de protestantsche zaak, en over de verbindtenis, welke zij hadden aangegaan, om ten

koste van de regten der Katholieken de protestantsche suprematie te handhaven.

»Wat alzoo eenvoudig eene politieke quæstie was, is in de handen der beroerders van mijn arm vaderland eene echt protestantsche-quæstie geworden, waarvoor niets moest worden ontzien.

»Utrecht heeft den eersten stap gedaan. Dáár werd eene vereeniging gesticht onder de leus: *Vaderland en Koning*, onder het bestuur van den heer Drieling, van het dolzinnigste dat van het geheim genootschap *Unitas*, en die zich bijzonder onderscheidt door zijnen ijver om het *geloof*, namelijk het protestantsche geloof, voort te planten onder de Belgische natie, welke, zoo als hij zegt, nog altoos in de duisternissen der barbaarschheid zit. Die vereeniging had weldra in alle steden en gemeenten des rijks onderafdeelingen, onder leiding van protestantsche predikanten en handlangers der geheime genootschappen. Rondgaande brieven, uit het hoofdbrandpunt afgezonden, onderhielden het vuur. De protestantsche bladen schreeuwden *alarm*, honderde brochurés en vliegende blaadjes fanatiseerden de menigte, en de kansel diende tot tribune om de gisting en een blinden schrik te bevorderen.

»Om u een denkbeeld te geven van de oproerige taal, die ettelijke protestantsche predikanten, op den zoogenaamd *gewijden* kansel, bezigden, volge hier het kort begrip der redevoering van een *dominé*, dien ik met mijne eigene ooren heb hooren razen. »Neen, Protestan»ten," zeide hij, »ik spreek u niet meer over het Evan»gelie; daarmede is het voor langen tijd gedaan. Men »heeft het op de protestantsche zaak, men heeft het »op het huis van Oranje gemunt; daarom zal ik voor»taan op dezen kansel slechts woorden hebben te ver»kondigen om uwen strijdlust aan te wakkeren, tot dat »gij geslaagd zult zijn in de algeheele verdelging »van al onze vijanden, van die allen namelijk, die »niet protestantsch zijn, en niet met ons roepen: *Oranje »boven!*"

»Kan men na dit alles dan nog wel verbaasd staan over het rezultaat der verkiezingen? De protestantsche massa was gefanatizeerd; zij was opgeroepen tot een verkiezings-kruistogt tegen de Katholieken. Welnu, zij heeft aan de oproeping der *drijvers* beantwoord, waaronder de predikanten, zij die zich noemen *bedienaren van het goddelijk woord*, de grootste rol hebben gespeeld. Is de uitslag dan wel bevreemdend?"

In eenige organen der koalitie Groen-Vreede-van Dam vinden wij overgenomen uit de *Bredasche Courant*, het niet onbeteekenende berigt, dat het Z. M. den Koning behaagd heeft te bedanken voor het Beschermheerschap der Maatschappij van Landbouw, Tuinbouw en Veeteelt, gevestigd in het arrondissement Breda, dat den heer Thorbecke tot lid der Tweede Kamer koos.

Allezins juist is de aanmerking van het *Journal de Bruxelles*, in een artikel over den afloop der verkiezingen:

»Het zal niet overbodig zijn aan te stippen, dat in Nederland de woorden eene bijzondere beteekenis ontleenen aan de tegenwoordige politieke omstandigheden. Zoo zijn de anti-revolutionnairen en de behoudslieden de tegenstanders van de ware verdedigers der Grondwet, van hen, die opregtelijk verlangen dat een ieder het genot hebbe van de vrijheden, door de Konstitutie gewaarborgd. Wij, Belgen, wij zouden zulke anti-revolutionnairen en zulke behoudslieden bestempelen met den naam van revolutie-mannen."

Z. M. heeft tot kamerheer in buitengewone dienst benoemd, Mr. A. E. O. graaf van Limburg Stirum, burgemeester van Leiden; tot regter in de arrondissements-regtbank te Alkmaar, Jhr. Mr. W. A. van Hogendorp; tot griffier bij het kantongeregt te Boxtel, C. J. H. Giltemans; tot kantonregter te Appingedam, Mr. W. J. Mees; en tot kantonregter te [illegible] Hoogezand, Mr. [illegible]

De kantoren van den rijkstelegraaf [illegible] in verbinding gesteld met de Zwitsersche telegraafkantoren te Lenzburg, An der Mad, Altorf, Magadino, Morges en Wyl.

Voor een eenvoudig berigt naar Lenzburg wordt aan het kantoor te Amsterdam 10.80 gl. en aan de kantoren te Dordrecht, 's Gravenhage en Rotterdam 9.60 gl. betaald. Voor de vijf andere bovengenoemde plaatsen in Zwitserland, zijn de kosten van een enkelvoudig berigt 12.00 gl. en 10.80 gl.

De heeren J. C. Band en J. C. Rijk hebben, bij missive, aan de Rotterdamsche kies-vereeniging *Vaderland en Koning* medegedeeld, de kandidatuur dier vereeniging aan te nemen.

EDAM, 25 Mei. Ook hier heeft men de proef genomen met het vangen van ansjovisch, en de beste uitkomsten verkregen. Zoo ving dezer dagen een enkel persoon op één dag bij de twee millioen. Welk voordeel dit voor onze stad oplevert, en hoevele handen, zoowel door de vangst als door het inzouten en kuipen, werk vinden, laat zich gemakkelijk begrijpen. (*Amst. Ct.*)

ENKHUIZEN, 25 Mei. Als eene bijzonderheid deel ik u mede, dat er heden op de kaasmarkt waren 60 stapels hooikaas, en dat de prijs was *f* 22½: eene hoeveelheid van die kaas welke zeker bijna nooit in dezen tijd des jaars is aangevoerd, en eene hoogte van prijs, welke de beste graskaas anders alleen in de laatste jaren bereikte. (*Id.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 26 Mei. Het Wetgevend Ligchaam heeft met 202 stemmen tegen ééne, het wets-ontwerp aangenomen waarbij koncessie en begunstigingen van staatswege verleend worden voor het aanleggen van een onderzeeschen telegraaf tusschen Frankrijk en Algerie over Sardinie en Corsica. Deze telegraaflinie zal 450 kilometers onderzeeschen draad hebben, verdeeld in drie stukken, waarvan een, dat tusschen Afrika en het eiland Sardinie, 200 kilometers lang zal zijn. Het is een Engelsche onderneming; welke tevens de voortzetting der telegrafische gemeenschap naar Indie beoogt.

— In de zitting van het Wetgevend Ligchaam van Maandag is een wets ontwerp ingekomen, waarbij de termijn, voor welken het regt eens schrijvers op zijn geschrift na zijnen dood op zijne erfgenamen overgaat, van twintig jaren verlengd wordt tot dertig.

— De processien van den H. Sakramentsdag zullen hier, als in de vorige jaren plaats hebben. Men merkt op, dat in de departementale bladen van wege de prefekten wordt aangekondigd dat zij in groot uniform de processie zullen bijwonen, verzeld van den generaal-kommandant des departements en van de voornaamste autoriteiten. De minister van Oorlog heeft te kennen gegeven, dat hij gaarne het leger aan de godsdienstfeesten zoude zien deelnemen.

— De *Patrie* meldt, dat prins Menchikoff den 14 dezer Konstantinopel heeft verlaten.

Het *Journal des Débats* zegt, dat prins Menchikoff den 16den andermaal ter audientie bij den Sultan was toegelaten; en de *Siècle* berigt van den 16den, dat prins Menchikoff zich aan boord der *Bessarabia* bevond, hebbende hij het wapen der Russische legatie uit Konstantinopel medegenomen.

MADRID, 23 Mei. Men verzekert, dat Koningin Isabella zich in gezegende omstandigheden zou bevinden.

ENGELAND.

LONDEN, 25 Mei. In het Huis der Gemeenten is de beraadslaging over het wets-ontwerp betreffende de *income-tax* aangevangen. Al de beginselen van deze voordragt, den hoeksteen van de gansche voorgedragen staatsbegrooting en van het finantieel beheer voor de eerstvolgende zeven jaren, zijn op nieuw aan eene stemming onderworpen en door het Huis, met eene aanzienlijke meerderheid goedgekeurd. Eerst werd een voorstel, gerigt tegen de uitbreiding der *income-tax* tot Ierland, met 194 tegen 61 stemmen verworpen. Vervolgens kwam een amendement in behandeling, volgens hetwelk de *income-tax* niet voor zeven, maar slechts voor twee jaren tijds zou worden verlengd. De heer Gladstone verzette zich tegen die wijziging en het wetsvoorstel, omdat zij de beide bedoelingen die de regering beoogde, zoude verijdelen: de eerste bedoeling was, vastheid en bestendigheid aan 's lands finantieel stelsel bij te zetten; de tweede was, de *income-tax* door trapsgewijze verlaging van den aanslag te verminderen tot een punt waarop zij gemakkelijker ontbeerd, en door het Parlement, des goed vindende, geheel afgeschaft zou kunnen worden. Het voorstel werd met 223 tegen 82 stemmen verworpen.

Eindelijk werd een amendement voorgesteld, strekkende om de [illegible] van *zuivere* inkomen [illegible] landgoederen [illegible] penning ontvangen en echter telken jare *income-tax* betaald had; dit was, zeide hij, in de daad verbeurdverklaring van partikulier eigendom voor de schatkist. Ook dit amendement is met 164 tegen 72 stemmen verworpen.

— Men leest in den *Observer*, dat de Koningin de tentoonstelling te Dublin zal gaan bezoeken, ten einde aan hare Iersche onderdanen een blijk te geven van deelneming in deze welgeslaagde poging hunner industrie; en dat dit bezoek zal plaats hebben na de sluiting der parlements-zitting, die vermoedelijk in het laatst van Julij of in het begin der maand Augustus zal plaats hebben.

— Over Triëst zijn berigten uit China tot 11 April. Op aanhoudenden aandrang der Chinesche overheden hadden de bevelhebbers der op de kusten van China gestationneerde Engelsche, Fransche en Amerikaansche oorlogschepen er in toegestemd om Nankin, Shangai en het Groot-Kanaal tegen de aanslagen der opstandelingen te beschermen.

— De Birmesche kommissarissen weigeren de met de Engelschen gesloten overeenkomst te onderteekenen.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 26 Mei. De Bernsche regering heeft aan den Bondsraad eenen brief gezonden over het geval van Friburg, waarin de inkonstitutionnele handelwijze der regering van dat kanton bitter gelaakt wordt.

— Te Bern werd het gerucht verbreid, dat Pruissen aan den bondsraad een *ultimatum* wegens Neufchâtel heeft toegezonden, en daarin dreigt, militaire bezetting in dit kanton te zullen leggen.

— Aan ettelijke leden der Keurhessische Tweede Kamer, die geneigd waren hun mandaat neder te leggen, is van de zijde der regering de mededeeling gedaan, dat, indien hierdoor nieuwe verkiezingen mogten noodig worden, de kosten hiervan ten hunne laste zullen komen.

BERLIJN, 26 Mei. Z. M. is eergisteren avond van Weenen alhier teruggekomen, en heeft zich dadelijk naar Charlottenburg begeven.

— De Bondsvergadering zal in de eerste dagen hare zittingen hervatten, die door de feestdagen afgebroken waren.

BELGIE.

BRUSSEL, 26 Mei. Betreffende den spoorweg van Hasselt tot de Limburgsche grenzen in de rigting van Maastricht, verneemt men dat de regering de koncessie daartoe wil verleenen aan de Aken-Maastrichtsche spoorweg-maatschappij, die zich verbinden wil om zonder eenige ondersteuning van staatswege en zelfs nog onder eenige voor haar bezwarende verpligtingen, den spoorweg over drie jaren voor het algemeen vervoer open te stellen en bruikbaar te houden.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND,

AMSTERDAM, 27 Mei.

GETROUWD (26 Mei): F. Luderus, Francaze. met A. N. van Oorschot. - J. C. Wins met M. E. Dammers.

BEVALLEN (24 Mei): N. A. ten Hoet, geb. van Gendt de Beeuw, D. — (25 Mei): A. W. Reuter, geb. Pruschen, D. — (26 Mei). M. de Haan, geb. van Heun, Z.

OVERLEDEN (25 Mei): Vrouwe J. P. Oetgens van Waveren Pancras Clifford, geb. Mulder, 34 j.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

[illegible] 26 MEI. [illegible] gebl.

NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.		64 1/16	63 13/16 à [illegible]		64
Dito Dito	3	76	76		
Dito Dito	4	98½	98½	[illegible]	
O. I. Leening 1844	[illegible]		3		
Amortis. Syndic.	3½	94	94		
Handel-Maatschappij	4½	127¼			
Aand. Rijn-Spoorweg					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
BELGIE, Obligatien 1844	[illegible]				
Cert. bij de Belg. Bank	2½				
Dito bij Rotsch. en Volkev		52½	52½		
FRANKRIJK, Obligatien	3				
SPANJE, [illegible]	4	20½	22½		
Dito	3				
Dito Binnenl. à 6/m.		43¾	43½	43 1/16	
Coup. Bewijzen		6⅝	6 7/16	6½	
Amortisable Schuld					
PORTUGAL te Londen	5	38¼	38¼		
Dito Dito	4	37 3/16	37¼	37 3/16	
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	109	109		
Dito Dito 1828 en 1829		107¾	107¾		
Cert. bij do. 1831 en 1833		97¾	97¾		
Dito	4½				
Dito bij *Hope*	4	93½	93	93½	93
Dito bij Stieglitz [illegible]		[illegible]			
Dito bij id. 5de Serie [illegible]		92¾	93		
[illegible]					
POLEN, Certificaten		87½	87¾		
Dito Aand. à fl. 300		164½			
Dito met Lot. à 300					
AMERIKA, Bank-Actiën		4⅞	4 13/16		
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 *f*					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	83 3/16	82 15/16	83 1/16	
Dito 1847	2½	43			
Dito 1851	2½	43	42¾	42⅝	
Dito 1849	5	94¼	94 1/16	94⅜	
Ween. Bank bij *Goll en Co.*					
Dito	4				
Letter B	5	94¼	94 1/16	94⅛	
Aand. met Loting fl. 500 *f*					
Nieuwe dito à 250					
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer* 5 pCt.					
BRAZILIE te Londen 1824	5	93⅞			
Dito Leening 1843	5		100¼		
Dito £ 200					
PERU	5½	83½			
MEXICO Nieuwe	3	25 1/16	25 3/16		
VENEZUALA à £ 100	3½	38¼			
GRENADA à £ 100	2	21½	21½		
Dito Uitgestelde					
ECUADOR à £ 100		4 1/16			

Bij tragen handel waren Binnenl. fondsen wederom flaauwer gestemd, in de meeste der vreemde soorten was mede de handel van weinig beteekenis, en zijn de prijzen insgelijks algemeen achteruitgegaan, in Oostenrijksch was echter nog al eenige affaire.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ pCt Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. *f*	56⅞	Livorno	2/m. *f*	39½
„	zigt	„ 56$\frac{13}{16}$	Napels	„	„ 81⅛
Bordeaux	2/m.	„ 56⅞	Petersburg	„	„ 1,86½
„	½/m.	„ 56⅞	Weenen	6/w.	„ 32¾
Madrid	3/m.	„ 246	Augsburg	„	„ 35¼
Cadix	„	„ 247	Frankfort	„	„ 98¾
Seville	„	„ 243	Hamburg	2/m.	„ 35$\frac{1}{16}$
Bilbao	„	„ 244	„	zigt	„ 35¼
Lissabon	„	„ 41½	Londen	2/m.	„ 11,77½
Porto	„	„ 41½	„	zigt	„ 11,85
Genua	2/m.	„ 46⅝	Rotterdam	„	„ ½

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 26 Mei. Belg. leen. 2½ pc. 55¼, 1840/1842 5 pc. 98¼; 1848, 98¼; Spanje 1—3 pc. 23¾; Binnenl. 3 pc. 43⅞; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 86⅜.

PARIJS, 26 Mei. Fransche 3 pc. 79,90, id. 4½ pc. 102,60; Bank-Aktien —,—; Belg. 1840/42, 5 pc. —; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Napels 5 pc. —,—; Spanje 1—3 pc. —; Buitenl. 3 pc. —; Binnenl. 3 pc. 44; Holl. 2½ pc. —; Piemont 5 pc. —,—; Portugal 4 pc. —; Romeinen 5 pc. —, Rusland 4½ pc. 102; Metall. 5 pc. —.

MADRID, 23 Mei. Spanje 3 pc. 45¾; 1—3 pc. 24$\frac{7}{16}$; Cert. Coup. —; Bank S. Fernando —.

LONDEN, 26 Mei. Cons. kont. 100⅝ a —; op tijd 100⅝ a —; Braz. 100 a 101; 1829/39 102 a 103; Den. 3 pc. 84 a 86; 5 pc. 105 a 107; Ecuad. 6 a 6½; Gren. 22 a 22½; Uitgest. 10½ a 11; Mexiko Nieuwe 26⅝ a —; Peru 4½ pc N. 87 a 88; Uitgest. 63 a 64; Rusl. 1822 5 pc. 119¼ a 120¼; a (N.) 4½ pc. 104¼ a 104¾; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 39¾ a 40¼; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 23⅝ a —; 3 pc. 48¼ 49; Coup. cert. 6⅛ a —; Passive 5¼ a 5½; Holl. 2½ pc. 65¾ a —; id. 4 pc. 97 a —; Venez. 37 a 38; Uitg. 15 a 16; Wissel op Amsterdam *f*—.—; Grieken 1824 9½ a 10.

BERLIJN, 25 Mei. Schuldbr. 3½ pc. 93⅝; Loten 159¾; Rusl. Stiegl. 4 pc. 97¼; Pools. 4 pc. 93; Loten fl. 500 93¼, Oost. Met. 5 pc. 89; Amsterdam zigt 143, id. 2/m. 142⅜.

HAMBURG, 25 Mei. Rusl. Cert. 5 pc. 105¼; Oost. Met. 5 pc. 95; Spanje 1—3 pc. 22⅝; Binnenl. 3 pc. 40⅝.

FRANKFORT, 26 Mei. Met. 5 pc. 86¼; A 5 pc. 86⅞; 2½ pc. 44¼; Bank-Actien 1578; Darmst. Loten fl. 50 99⅞; id. fl. 25 32⅞; Badensche Loten fl. 50, 71¼; id. fl. 35, 40⅛; Nassausche fl. 25, 28⅛; Holl. 2½ pc. 64¼, id. 4 pc. 95⅝; Sardinische 42¼; Wissel op Weenen 110¾.

SCHEEPSTIJDINGEN.

De schepen Zeeland Kapt. de Winter van Banjoewangie en Activo, Kapt. Meyer, van Havana, beide herwaarts gedestineerd, zijn heden voor Texel geloodsd.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 25 Mei. J. N. Mooy, Nijverheid, Batavia. - A. van Oosteroom, Gelderland, Banjoewangie. - A. Gersen, Regina, id. - H. Olie, Triton, id. — 26 Mei. J. H. Duit, Maria Anna, Ibraila, l. v. Falm.

HELVOET, 24 Mei, K. H. de Groot, Macao, Batavia, l. v. Brouwershaven. — 25 Mei. Fiens J. Hzn., Otto, Batavia, l. v. Brouwershaven.

UITGEZEILD:

HELVOET, 26 Mei. L. S. Verbeek, Maria Anna, Batavia.
CURAÇAO, 23 April. Kugt, Gouverneur Elsevier, Rott.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 20 Mei, op 49° 22' N. Br., 7° 40' W. L.: Immagonda Sara Clasina, kapt. Snoek, v. Amst. n. California. — Den 30 Maart, op 26° 43' Z. Br., 2° 30' W. L.: Doctrina en Amicitia, kapt. Wijnandts, v. Banjoewangie n. Amst. — Den 16 Mei, op 49° N. Br., 9° W. L.: Bato, kapt. Broeksmit, v. Banjoewangie n. Dordrecht.

Kapt. van Oosteroom, van Banjoewangie in Texel binnen, rapporteert den 22 Mei bij de Gallooper gezien te hebben, het schip Lodewijk Anthonie, kapt. de Wijn, van Amsterdam naar Melbourne.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

BATAVIA, Australie, Tangu, 2040 z. Rijst, J. Roelands en Comp.; 1589 z. dito, 5 k. Notenmuscaat, 1 k. Foelie, 189 Huiden, 15 legg. Arak, Kreglinger en Comp.; 865 kann. Suiker, Order; 500 Huiden, Order buiten de stad.

[illegible] Nova Zembla, Jansen, 8268 b. Koffij, 1282 kranj. Suiker, [illegible] Geelhout, b. 2121 Bindrottingen, N. H. M. [illegible] b. Koffij, 571 sch. Tin, [illegible] Sapanhout, [illegible] Bindrottingen, N. H. M.

BANJOEWANGIE, Gelderland, van Oosteroom: 10640 b. Koffij, 880 kann. Suiker, [illegible] Bindrottingen, N. H. M.

[illegible] Regina, Gersen: 6960 b. Koffij, [illegible] Suiker, 500 sch. Tin, 1862 b. Bindrottingen, N. H. M.

[illegible] Olie: 5100 b. Koffij, 2743 kann. Suiker, [illegible] Sapanhout, 2704 b. Bindrottingen, N. H. M.

ROTTERDAM.

SAMARANG, Macao, de Groot: 3001 b. Koffij, 1252 kann. Suiker, [illegible] Huiden, 2856 b. Bindrottingen, N. H. M.

TJILATJAP, Jacoba Cornelia, Loslewijks: 8140 b. Koffij; 460 k. Indigo, 387 sch. Tin, [illegible] Sapanhout, 2008 b. Bindrottingen, N. H. M.

MIDDELBURG.

PANAROEKAN, Delft, Muller: 7170 b. Koffij, 2041 kann. Suiker, 873 sch. Tin, 2333 b. Bindrottingen, N. H. M.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 26 Mei. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 2040 balen Java Tafel Rijst a *f* 10 per *Australia*.

GRAANMARKT.

ROTTERDAM, 26 Mei. Tarwe in entrepot: 155/2 ℔ jar. Fransche *f* 250. — Rogge. 148/2 ℔ jar. Fransche *f* 215; 149/2 ℔ Kaukasus *f* 212; 142, 144/2 ℔ Archangel *f* 202, *f* 204; 141/2 ℔ oude dito *f* 195; voorts in entrepot: 148/2 ℔ Galatz *f* 198, 200; 141, 144/2 ℔ Archangel *f* 193, 200; 143/2 ℔ Petersburger *f* 192; 141/2 ℔ Riga *f* 190.

AMSTERDAM, 27 Mei. Poolsche Tarwe in puike kwaliteit tot vorige prijzen wel te plaatsen, doch niet alzoo ter veil zijnde, ging er niets in om; roode soorten als genoteerd met eenigen handel, verkocht: 129 ℔ o. Norder *f* 265; 126 ℔ Gron. *f* 250; 129 ℔ Kleefs. *f* 283.

Rogge *f* 2 hooger met goeden handel, verkocht in Entr.: 118 ℔ Arch. *f* 196; 118 ℔ dito aan de Zaan *f* 194; 118, 120 ℔ Petersb. *f* 194, 198; in kons. 120 ℔ Odessa *f* 200.

Garst prijshoudend: 111 ℔ n. Holst. *f* 184; 112 ℔ j. Frens. *f* 173; 104 ℔ n. Vriess. Winter *f* 168.

Haver zonder handel.

Boekweit onveranderd: 122 ℔ Holst. *f* 232.

Op 9 vaten Olie in April ek. 64; Mei 63¾; Junij, Julij en Aug. 63; Oct. en Nov. 63½ &. *Lijnzaad* op doen: 109/10 ℔ Calcutta *f* 312½. *Raapolie* op 6/w. *f* 36¾; Vliegend *f* 35¾, ½; 1°. Mei ek. *f* 37; Sept. *f* 35¾; Oct *f* 36¼, 6; Nov. *f* 36¼; Dec. *f* 36⅝. *Lijnolie* op 6/w. *f* 31; Vliegend *f* 30; *Hennepolie* op 6/w. 37¼; Vliegend *f* 36¾.

SCHIEDAM, 26 Mei. Rogge. Verkocht in kons.: 144/2 ℔ jar. Koersche *f* 222 6/w.; 141/2 ℔ Archangel *f* 200 1/m.; 142/2 ℔ j. dito *f* 196 kont. In entr.: 141/2 ℔ Archangel *f* 192 6/w.; 141/2 ℔ Riga *f* 192 6/w. — Moutwijn *f* 16,50; Jenever *f* 20; Amst. Proef *f* 21,25, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

DELFT, 26 Mei. Boter: 1ste kwaliteit *f* 43 a 48; 2de dito *f* 37 a 39.

ANTWERPEN, 26 Mei. *Granen.* Rogge voortdurend ferm. Tarwe weinig gevraagd.

LONDEN, 23 Mei. *Graanmarkt.* De aanvoeren waren heden vrij aanzienlijk, voornamelijk die van vreemde Granen. — *Tarwe* vond meer koopers tot de prijzen der vorige week. — *Gerst* ferm. — *Haver* bijna zonder verandering.

Veemarkt. De aanvoeren van Vee, van het vasteland, was in de afgeloopene week zeer klein. — De voorraad ter markt was heden echter vrij aanzienlijk; dien tengevolge was de handel, vooral in *Runderen* en *Schapen*, zonder eenige levendigheid. — Andere soorten werden grif verkocht, zijnde de prijzen bijna algemeen als die van ll. Vrijdag.

26 Mei. Geen veiling en weinig handel, ter zake der wedrennen te Epsom-Prijs, onveranderd.

Talk 47 s.; op levering 47 s. 9 d.

LIVERPOOL, 25 Mei. *Katoen.* De markt is zeer ferm. Verkoop 7000 b.

BORDEAUX, 23 Mei. *Vergoes.* De 3/6 [illegible]

ADVERTENTIEN.

(2907) Heden morgen, om half zes ure overleed, na voorzien te zijn van de laatste H. Sacramenten, mijne geliefde Echtgenoote JOHANNA GEERTRUDA HETTEMA, in den jeugdigen leeftijd van 27 jaren en 2 maanden, mij nalatende vier kinderen (waarvan twee uit een vorig huwelijk, voor wie zij ook een zorgvuldige moeder was) na eene echtvereeniging van circa 4 jaren.

BOLSWARD, 22 Mei 1853. J. DE BOER.

(2899) PASTOOR en KERKMEESTEREN der R. C. Gemeente aan den Goorn, zijn voornemens op Vrijdag den 3den Junij 1853, des middags om 12 uren, ten huize van den Kastelein DE KONING aan den Goorn, onder nader approbatie aan te besteden:

Het Bouwen eener Nieuwe Pastorij,

waarvan van het bestek ter lezing ligt, als: te Hoorn, in het Logement den Doelen en in het Onvolmaakte Schip; te Amsterdam, in het Vosje op het Rok-in, en in het Wapen van Medenblik op den Dam; te Haarlem, in het Logement de Kroon; te Alkmaar, in het Logement de Roode Leeuw; te Monnikendam, in den Doelen; te Edam, in het Heerenlogement; te Purmerend, in de Vergulde Roskam; te Avenhorn, bij den kastelein D. DE LOGIE; te Berkhout en te Ursem, in de Dorpsherberg; en aan den Goorn, bij den kastelein DE KONING.

Zullende daags voor de besteding van des morgens 9 tot 12 ure, aanwijzing in loco worden gedaan.

Nadere informatien zijn te bekomen aan de Pastorie alwaar de teekening ter visie ligt, en bij de Architect Wᵉ. VAN DER HORST, te Hoorn. [illegible]

MARMER.

MAGAZIJN van SCHOORSTEEN-MANTELS, ALTAREN, DOOPVONTEN en WIJWATER-VATEN in alle genres, naar de nieuwste modellen, als moderne, renaissance, gothique, rocaille enz.; verder TRAPPEN, TAFELBLADEN, PLINTEN, PARQUET-VLOEREN en meer andere tot dit vak behoorende artikelen bij

[illegible] J. BOLSIUS, Archte.
[illegible] 's HERTOGENBOSCH, Verwerstraat.

NB. Door de mechanische bewerking dezer marmers zijn dezelve buitengewoon zuiver en schoon en zeer laag in prijs. (2906)

De Vrijzinnige Kiezersvereeniging

TE AMSTERDAM

stelt haren medekiezers voor, bij de HERSTEMMING op Dingsdag 31 Mei 1853, de Heeren:

Mr. **P. P. VAN BOSSE.**
Mr. **J. HEEMSKERK Bz.** en
J. C. RIJK

tot leden van de TWEEDE KAMER der STATEN-GENERAAL te kiezen.

AMSTERDAM, 23 Mei 1853. (2911)

Namens de vereeniging,
J. BRESTER Az., *Fung. Pres.*
J. HEEMSKERK Az., *Fung. Se[cr.]*

Kiezers Vereeniging

DE

GRONDWET

Bij de herstemming op Dingsdag 31 Mei 1853, van drie Leden voor de TWEEDE KAMER der STATEN-GENERAAL worden de Kiesgeregtigden alhier herinnerd dat door de Vereeniging zijn aanbevolen de Heeren:

J. C. BAUD.
Prof. **J. BOSSCHA.**
H. STOLTE.

Het Bestuur der Vereeniging,
B. DONKER CURTIUS, *Voorzitter.*
W. C. VAN VOLLENHOVEN, *Onder-Voorz.*
A. VAN GEUNS.
G. HARTSEN.
H. RAHUSEN.
R. DANIEL WOLTERBEEK, *Secretaris.*
J. F. ALBERDINGK THIJM, *Penningmeester.*

(2912)

VERHUISD.

Ter uitbreiding zijner zaken heeft de ondergeteekende de eer zijne geëerde Begunstigers te berigten, dat zijn FABRIEK en MAGAZIJN van *Zilvere, Geplatineerde en Koperen* **KERKORNAMENTEN** verplaatst is van het Westeinde naar de Eerste Wagenstraat, Wijk S. Nº. 66 te *'s Gravenhage.*

(2853) N. B. LOGHER, Nz.

(2913) Er wordt tegen [illegible] gevraagd eene **LINNENMEID**, van de R. C. Godsdienst, tusschen de 25 en 35 jaren oud, die dit vak grondig verstaat, als ook het naaijen en eenig ligt huiswerk; stoppen of mazen is geene vereischte, maar er zal bij zonder op eerlijkheid en braaf gedrag gelet worden, dus alleen diegenen, welke goede getuigenis kunnen aanbrengen, zullen in aanmerking komen. Brieven *franco* onder Lett. B. H. bij den Uitgever dezer Courant.

EENE KWAADAARDIGE HUIDZIEKTE
genezen door de zalf en pillen van HOLLOWAY.

De heer Fishing, laatstelijk gewoond hebbende in de Broadstreed te Bath, leed sedert een aantal jaren aan eene scorbutieke huidziekte, waarvan onder anderen zijne handen zoo aangedaan waren, dat hij gedurende maanden lang buiten staat was zijne bezigheden te verrigten. Hij had bijna alle genees- en heelkundigen aldaar geraadpleegd, en daarenboven de baden te Bath, welke tot genezing van huidziekten zeer [illegible] zijn, gebruikt, [illegible] verminderde ook [illegible] Toen eindelijk besloot hij de zalf en pillen van Holloway, waardoor hij zoo volmaakt genezen is, dat hij reeds sedert twee jaren er niets meer van bespeurt.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: *Doosjes Pillen* à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50.

Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 9.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtsche straat, Nº. 22 te *Amsterdam*, bij P. MULIUS te *Utrecht* en bij J. STRAATMAN, hoofd-depothouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen*, *Strand 244*, *Holloway's Etablissement.* (2748)

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.